

Els minerals tipus de la pedrera Francon i del complex Oka, Quebec, Canadà

Paulí GISPert BONAMUSA

Grup Mineralògic Català
Barcelona, Espanya
pauligispert@hotmail.com

José Luis GARRIDO RUFASTE

Grup Mineralògic Català
Barcelona, Espanya
tio2jl@gmail.com

RESUM

Després del Mont Saint-Hilaire, la pedrera Francon representa la localitat de Canadà on s'ha localitzat el major nombre d'espècies minerals tipus. La weloganita, descoberta per Ann P. Sabina i descrita el 1968, va ser el primer carbonat de zirconi conegut. Estan documentades fins a vuitanta espècies en aquesta pedrera, trobades principalment en filons carbonatats de fonolita rica en dawsonita.

La pedrera Francon ha donat deu noves espècies: doyleïta, dresserita, estronciodresserita, franconita, hidrodresserita, hochelagaïta, montroyalita, sabinaita, voggita i weloganita. El propòsit d'aquest treball és el de proporcionar una visió general de la situació geogràfica i la geologia de la zona, la història de les investigacions dutes a terme per Ann P. Sabina i la descripció dels minerals tipus identificats a la pedrera.

Així mateix es fa una breu referència al complex Oka, situat també a l'àrea dels turons Monteregian, i als seus dos minerals tipus: latrappita i niocalita.

PARAULES CLAU

Francon; Oka; Quebec; Canadà; Sabina; dresserita; weloganita.

ABSTRACT

After Mont Saint-Hilaire, the Francon quarry represents the locality in Canada where the largest number of type mineral species have been found. Weloganite, discovered by Ann P. Sabina and described in 1968, was the first known zirconium carbonate. Up to eighty species are documented in this quarry, found mainly in carbonate phonolite sills rich in dawsonite. The Francon quarry has produced ten new species: doyleite, dresserite, franconite, hochelagaite, hydrodresserite, montroyalite, sabinaitite, strontiodresserite, voggite, and weloganite. The purpose of this work is to provide an overview of the geographical situation and geology of the area, the history of the research conducted by Ann P. Sabina, and the description of the type minerals identified in the quarry.

A brief reference is made to the Oka complex, also located at the area of the Monteregian hills, and to its two type minerals: latrappite and niocalite.

KEYWORDS

Francon; Oka; Quebec; Canada; Sabina; dresserite; weloganite.

GISPERT BONAMUSA, Paulí; GARRIDO RUFASTE, José Luis (2022): «Els minerals tipus de la pedrera Francon i del complex Oka, Quebec, Canadà». *Mineralogistes de Catalunya*, vol. 14, núm. 4 (2022-2), pp. 51-76.

SITUACIÓ GEOGRÀFICA

L'illa de Mont-real (Île de Montréal) està situada en l'extrem sud-oest de la província de Quebec, entre la Rivière des Prairies i el riu Sant Llorenç (Saint Laurent), en la confluència d'aquest amb el riu Ottawa. Té una superfície de 483 km² i és la de major extensió de l'arxipèlag d'Hochelaga. La ciutat de Mont-real ocupa quasi tota l'extensió d'aquesta illa i forma part de la regió administrativa de Mont-real (figura 1), amb jurisdicció sobre altres 74 illes, petites o molt petites, de l'esmentat arxipèlag, sent les més notables les illes Bizard, Dorval, Notre-Dame, Sainte-Hélène i Des Soeurs. Al centre-est de l'illa hi ha el Mont-Royal, de 234 m d'altitud, que pertany als turons Monteregian.

L'arxipèlag d'Hochelaga està constituït per un total de 538 illes. La segona en extensió és l'illa Jésus, sepa-

rada de l'illa de Mont-real per la Rivière des Prairies. La major part d'aquesta illa està ocupada per la ciutat de Laval.

A l'est de Mont-real i Laval hi ha la regió administrativa de Montérégie i, a l'oest, la de Laurentides. A aquesta darrera pertany el complex Oka, ubicat al nord-nord-est d'aquesta localitat, que se situa a la desembocadura del riu Ottawa.

LES PEDRERES DE MONT-REAL I LAVAL

Laval i les pedreres de l'illa Jésus

L'extracció de pedra al Quebec és una activitat que es remunta a l'època del Règim francès. A Nova França, el senyoriu de l'illa Jésus va ser concedit als jesuïtes el 1636 i venut al seminari del Quebec el 1680. El 1845